

ΣΤΕ 4079/2014 [Αυθαίρετα κτίσματα σε οριοθετημένο αιγιαλό και διαδικασία επαναχάραξης του]

Περίληψη

-Το Δικαστήριο, έχοντας σχετικώς δικαιοδοσία και κατά μερική αποδοχή της αιτήσεως, πρέπει να διατάξει την αναστολή εφαρμογής του προσβαλλομένου πρωτοκόλλου από τη Διοίκηση μέχρι να εκδοθεί η πράξη της με την οποία αυτή, σε συμμόρφωση με την 3860/2006 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, είτε θα κάνει δεκτό το αίτημα του Γ. Ζ. και θα αναχάραξει την οριογραμμή του αιγιαλού κατά τρόπο ώστε να μην περιλαμβάνονται σ' αυτόν τα επίμαχα κτίσματα και κατασκευές, οπότε θα πρέπει να ανακαλέσει το προσβαλλόμενο πρωτόκολλο ενημερώνοντας, παράλληλα, την αρμόδια για την εφαρμογή της νομοθεσίας περί αυθαιρέτων κατασκευών πολεοδομική αρχή για την ύπαρξη των εν λόγω κτισμάτων, είτε θα απορρίψει αιτιολογημένως το αίτημα ή θα το κάνει, μεν, δεκτό, αλλά κατά τρόπο ώστε οι ως άνω κατασκευές και τα κτίσματα να παραμένουν εντός αιγιαλού, οπότε θα πρέπει να προχωρήσει στην εφαρμογή του προσβαλλομένου πρωτοκόλλου.

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Χρ. Ντουχάνης*

Δικηγόροι: *Εμμ. Πανοπούλου*

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, η οποία παραπέμφθηκε προς εκδίκαση στο Συμβούλιο της Επικρατείας με την 249/2003 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, ζητείται η ακύρωση α) της από 15.4.2002 έκθεσης αυτοψίας υπαλλήλων της Κτηματικής Υπηρεσίας Θεσσαλονίκης, με την οποία διαπιστώθηκε η ανέγερση και τοποθέτηση αυθαιρέτων κατασκευών του αιτούντος εντός του οριοθετηθέντος αιγιαλού και β) του 2497/22.5.2002 πρωτοκόλλου κατεδάφισης αυθαιρέτων κτισμάτων της Κτηματικής Υπηρεσίας Θεσσαλονίκης, που αφορά στα ως άνω κτίσματα, ευρισκόμενα στην περιοχή «Μηλιές» του Δημοτικού Διαμερίσματος Σταυρού του Δήμου Ρεντίνας του Νομού Θεσσαλονίκης.

3. Επειδή, η υπόθεση εισάγεται στην επταμελή σύνθεση του Ε΄ Τμήματος, στην οποία παραπέμφθηκε με την 4816/2013 απόφαση του Τμήματος υπό πενταμελή σύνθεση λόγω της σπουδαιότητας του ζητήματος που ανέκυψε, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 5 του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8).
4. Επειδή, με οριστική διάταξη της παραπεμπτικής 4816/2013 απόφασης του Δικαστηρίου κρίθηκε ότι νομίμως, κατά το άρθρο 31 παρ. 1 του π.δ. 18/1989, συνεχίζει την παρούσα δίκη ο Π. Ζ., υιός του αιτούντος, ο οποίος απεβίωσε μετά την άσκηση της αιτήσεως ακυρώσεως.
5. Επειδή, νομίμως συζητήθηκε η υπόθεση παρά την απουσία του προαναφερομένου Π. Ζ., δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από το από 6.2.2014 αποδεικτικό της επιμελήτριας του Δικαστηρίου, Μ. Σ., αντίγραφο της παραπεμπτικής απόφασης επιδόθηκε νομίμως και εμπροθέσμως στο δικηγόρο, ο οποίος παρέστη κατά τη συζήτηση ενώπιον της πενταμελούς συνθέσεως και νομιμοποιήθηκε με δικαστικό πληρεξούσιο (άρθρο 21 παρ. 5 του π.δ. 18/1989).
6. Επειδή, η προσβαλλόμενη από 15.4.2002 έκθεση αυτοψίας στερείται εκτελεστού χαρακτήρα (πρβλ. ΣτΕ 4790/2013, 4255/2009 κ.ά.). Κατά το μέρος, λοιπόν, που προσβάλλεται η εν λόγω έκθεση, η αίτηση είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη.
7. Επειδή, όπως προκύπτει από το οικείο αποδεικτικό επίδοσης του υπαλλήλου της Κτηματικής Υπηρεσίας Θεσσαλονίκης, Π. Χ., αντίγραφο του προσβαλλόμενου πρωτοκόλλου επιδόθηκε στον αιτούντα στις 11.6.2002. Κατόπιν τούτου, η αίτηση, η οποία κατατέθηκε στη Γραμματεία του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης στις 11.7.2002, ασκείται εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκώς.
8. Επειδή, στο άρθρο 27 παρ. 2 του ν. 2971/2001 (Α΄285) ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι « ... 2. Τα πάσης φύσεως κτίσματα και εν γένει κατασκευάσματα, τα οποία έχουν ανεγερθεί ή θα ανεγερθούν χωρίς άδεια στον αιγιαλό ή την παραλία, μετά τον καθορισμό και τη συντέλεση των απαλλοτριώσεων των άρθρων 7 και 10 κατεδαφίζονται, ανεξάρτητα από το χρόνο ανέγερσής τους ή αν κατοικούνται ή άλλως πως χρησιμοποιούνται. Εξαιρούνται κτίσματα και κατασκευάσματα που τελούν υπό την προστασία του Υπουργείου Πολιτισμού. Προς τούτο ο προϊστάμενος της αρμόδιας Κτηματικής Υπηρεσίας εκδίδει πρωτόκολλο κατεδάφισης, το οποίο κοινοποιεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2717/1999 "Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας", σε εκείνον που έχει ανεγείρει αυθαιρέτως, ο οποίος οφείλει εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση να κατεδαφίσει τα κτίσματα και να άρει τα πάσης φύσεως κατασκευάσματα από τον αιγιαλό ή την παραλία». Οι διατάξεις αυτές, ειδικές σε σχέση με τις γενικές διατάξεις περί αυθαιρέτων κατασκευών, αποσκοπούν στην άμεση και αποτελεσματική προστασία του αιγιαλού, της παραλίας και του θαλασσίου χώρου και επιβάλλουν την αποκατάσταση της μορφής τους, η οποία έχει αλλοιωθεί με την ανέγερση πάσης φύσεως τεχνικού έργου, κτίσματος ή κατασκευάσματος άνευ της προβλεπόμενης από την νομοθεσία περί αιγιαλού

- αδείας. Συνεπώς, αυθαίρετα, κατά τα ανωτέρω, κτίσματα, ανεγειρόμενα εν όλω ή εν μέρει είτε εντός του αιγιαλού και της παραλίας είτε εντός της θάλασσας, κατεδαφίζονται υποχρεωτικώς και, μάλιστα, ανεξαρτήτως του σκοπού τον οποίον εξυπηρετούν. Για την κατεδάφιση εκδίδεται πρωτόκολλο, το οποίο κοινοποιείται σε εκείνον ο οποίος έχει ανεγείρει αυθαιρέτως το κτίσμα, η δε αιτιολογία του πρωτοκόλλου αυτού επιτρέπεται να συνάγεται και από τα στοιχεία του φακέλου (ΣτΕ 4954/2013, 4248/2009, 1529/2008, 2686/2007 κ.ά.).
9. Επειδή, εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 9 και 10 του ίδιου ν. 2971/2001 όπως η παράγραφος 9 ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, πριν, δηλαδή, προστεθεί εδάφιο με το άρθρο 17 παρ. 9 του ν. 3986/2011 (Α' 152), «9. Σε περίπτωση εσφαλμένου καθορισμού της οριογραμμής του αιγιαλού ή του παλαιού αιγιαλού ή της παραλίας επιτρέπεται ο επανακαθορισμός κατά τη διαδικασία του παρόντος άρθρου. Η διαδικασία για τον επανακαθορισμό κινείται είτε αυτεπαγγέλτως από την Κτηματική Υπηρεσία είτε ύστερα από αίτηση κάθε ενδιαφερομένου και προσκόμιση στοιχείων που να αποδεικνύουν το σφάλμα του πρώτου καθορισμού. Ο επανακαθορισμός της παραλίας, εφόσον συνεπάγεται μείωση της ζώνης της παραλίας που είχε αρχικώς καθορισθεί επιτρέπεται μόνον αν δεν έχει συντελεσθεί η σχετική αναγκαστική απαλλοτρίωση. 10. Η προηγούμενη παράγραφος έχει εφαρμογή και στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες τα όρια του αιγιαλού, παλαιού αιγιαλού ή παραλίας έχουν καθορισθεί με βάση τον α.ν. 2344/1940».
10. Επειδή, προβάλλεται ότι το προσβαλλόμενο πρωτόκολλο είναι ακυρωτέο διότι εκδόθηκε κατά παράβαση του ουσιώδους τύπου της προηγούμενης ακρόασης του αιτούντος, ο οποίος δεν κλήθηκε για να εκφράσει τις απόψεις του πριν από την έκδοσή του, τούτο δε κατά παράβαση του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος. Ο λόγος είναι σε κάθε περίπτωση απορριπτέος, διότι το πρωτόκολλο κατεδάφισης αυθαιρέτων κτισμάτων στον αιγιαλό εκδίδεται βάσει αντικειμενικών δεδομένων, χωρίς να έχει νομική σημασία η υπαιτιότητα του ανεγείροντος τα κτίσματα αυτά (πρβλ. ΣτΕ 4954/2013, 4790/2013 κ.ά.).
11. Επειδή, όπως, εν προκειμένω, προκύπτει από το φάκελο της υπόθεσης, στις 15.4.2002 διενεργήθηκε από υπαλλήλους της Κτηματικής Υπηρεσίας Θεσσαλονίκης αυτοψία σε ακίνητο εμβαδού 1.334 τ.μ., ευρισκόμενο στη θέση «Μηλιές» της περιοχής του Δημοτικού Διαμερίσματος Σταυρού του Δήμου Ρεντίνας του Νομού Θεσσαλονίκης. Κατά την αυτοψία διαπιστώθηκε ότι στο ακίνητο αυτό, εμφανόμενο υπό στοιχεία Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ, Ι, Κ, Α στο συνοδευτικό της έκθεσης αυτοψίας τοπογραφικό διάγραμμα, ο Γ. Ζ. είχε κατασκευάσει μόνιμη περίφραξη και είχε ανεγείρει δύο πλακοσκεπή κτίσματα, εκ των οποίων το πρώτο διώροφο διαστάσεων 6 Χ 8,5 μ., ύψους 7 μ. και εμβαδού 51 τ.μ. και το δεύτερο ισόγειο διαστάσεων 7 Χ 6 μ., ύψους 3 μ. και εμβαδού 42 τ.μ., καθώς και κλίμακα που οδηγεί στον πρώτο όροφο του πρώτου κτίσματος. Όπως, εξάλλου, βεβαιώνεται στην ως άνω έκθεση αυτοψίας, το

ακίνητο, εντός του οποίου έχουν κατασκευασθεί τα εν λόγω κτίσματα, εμπίπτει εξ ολοκλήρου στην οριοθετηθείσα με την 3785/30.7.1979 πράξη του Νομάρχη Θεσσαλονίκης (Δ΄531) ζώνη αιγιαλού. Κατόπιν τούτου, εκδόθηκε από την Κτηματική Υπηρεσία Θεσσαλονίκης το παραδεκτώς προσβαλλόμενο 2497/22.5.2002 πρωτόκολλο κατεδάφισης αυθαιρέτων κτισμάτων, με το οποίο αποφασίσθηκε η κατεδάφιση των κτισμάτων αυτών. Εξάλλου, μετά την έκδοση του εν λόγω πρωτοκόλλου, ο Γ. Ζ., με την από 20.11.2002 αίτησή του προς την Κτηματική Υπηρεσία Νομού Θεσσαλονίκης, ζήτησε τον επανακαθορισμό της οριογραμμής του αιγιαλού, η οποία είχε καθορισθεί με την προαναφερόμενη 3785/30.7.1979 πράξη του Νομάρχη Θεσσαλονίκης. Η αίτησή του συνοδευόταν από α) τοπογραφικό διάγραμμα της περιοχής, που εκπονήθηκε από τον τοπογράφο μηχανικό Στ. Χ., β) συμβόλαιο αγοράς του ιδίου και του δικαιοπαρόχου του και γ) ένορκες καταθέσεις κατοίκων της περιοχής. Με την αίτηση αυτή προβλήθηκε ότι στην περιοχή περιλαμβάνεται περιφραγμένος αγρός εκτάσεως περίπου 1.000 τ.μ., του οποίου ο Γ. Ζ. είναι αποκλειστικώς κύριος, νομέας και κάτοχος και ότι η έκταση αυτή, που φέρεται ως αυθαιρέτως καταληφθείς αιγιαλός, καλύπτεται από δένδρα και βλάστηση, η ύπαρξη των οποίων αποδεικνύει ότι η μέγιστη ανάβαση των κυμάτων δεν έφθανε ποτέ ως το επίμαχο ακίνητο, το οποίο εσφαλμένως περιελήφθη στη ζώνη του αιγιαλού. Η Επιτροπή του ν. 2971/2001 με το από 29.9.2003 πρακτικό της αποφάνθηκε ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για αναχάραξη οριογραμμών αιγιαλού και παραλίας στη θέση που αντιστοιχεί στο διάγραμμα που υποβλήθηκε με την εν λόγω αίτηση. Η απόρριψη της αιτήσεως στηρίχθηκε κυρίως στην αιτιολογία ότι οι παρεμβάσεις του Γ. Ζ. είναι αντίστοιχες με αυτές που υφίσταντο σε γειτονική περιοχή, για την οποία το Γ.Ε.Ν. σε προγενέστερο χρονικό σημείο με το 5445/643/97/21.10.1997 έγγραφό του δεν είχε εγκρίνει την αναχάραξη. Η Επιτροπή μάλιστα διατύπωσε την πεποίθηση ότι «τυχόν πρόταση της Επιτροπής για αναχάραξη της περιοχής αυτής θα είχε την ίδια αντιμετώπιση από το Γ.Ε.Ν.». Κατά του εν λόγω πρακτικού ο Γ. Ζ. άσκησε αίτηση ακυρώσεως, η οποία έγινε δεκτή με την 3860/2006 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, κριθέντος ότι «οι σκέψεις ... αυτές, δεν συνιστούν επαρκές αιτιολογικό έρεισμα της απορρίψεως του αιτήματος του αιτούντος». Με την εν λόγω απόφαση του Δικαστηρίου, ειδικότερα, ακυρώθηκε το ως άνω από 29.9.2003 πρακτικό και αναπέμφθηκε η υπόθεση στη Διοίκηση, προκειμένου να προβεί σε αιτιολογημένη κρίση του υποβληθέντος αιτήματος επανακαθορισμού του αιγιαλού. Μετά την ακύρωση του ως άνω πρακτικού, με το οποίο εκδηλώθηκε μη νομίμως αιτιολογημένη απόρριψη του υποβληθέντος αιτήματος επανακαθορισμού του αιγιαλού, και την αναπομπή της υπόθεσης στη Διοίκηση, προκειμένου αυτή να προβεί σε νέα αιτιολογημένη κρίση του αιτήματος αυτού, το Δικαστήριο, επιλαμβανόμενο της υπό κρίση αιτήσεως, εξέδωσε την 4255/2009 προδικαστική απόφαση, προκειμένου η Διοίκηση να υποβάλει στοιχεία σχετικά με την εξέλιξη του

υποβληθέντος από τον Γεώργιο Ζαχαρόπουλο αιτήματος επανακαθορισμού του αιγιαλού μετά την έκδοση της προαναφερόμενης 3860/2006 απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας. Σε συμμόρφωση με την εν λόγω προδικαστική απόφαση, απεστάλη το 767/27.4.2010 έγγραφο της Κτηματικής Υπηρεσίας Ν. Θεσσαλονίκης προς το Συμβούλιο της Επικρατείας, με το οποίο η υπηρεσία αυτή ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι «... είναι σε εξέλιξη η διαδικασία αναχάραξης, η οποία όμως δεν έχει ολοκληρωθεί εισέτι» και ότι «μετά την ολοκλήρωση και την οριστικοποίησή της θα σας ενημερώσουμε σχετικά», έκτοτε, όμως, δεν περιήλθε στο Δικαστήριο κανένα στοιχείο, από το οποίο να προκύπτει είτε ότι το υποβληθέν αίτημα επανακαθορισμού της οριογραμμής του αιγιαλού έχει εκ νέου απορριφθεί είτε ότι η οριογραμμή έχει αναχαραχθεί κατ' αποδοχή του εν λόγω αιτήματος.

12. Επειδή, μετά την έκδοση της προαναφερόμενης 3860/2006 απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, το αίτημα αναχάραξης των οριογραμμών του αιγιαλού στο σημείο όπου ευρίσκονται οι επίμαχες κατασκευές και τα κτίσματα, το οποίο είχε υποβάλει με την από 20.11.2002 αίτησή του προς την Κτηματική Υπηρεσία Νομού Θεσσαλονίκης ο Γ. Ζ. και η απόρριψη του οποίου ακυρώθηκε με την απόφαση αυτή ως αναιτιολόγητη, κατέστη εκ νέου εκκρεμές ενώπιον της Διοικήσεως. Ειδικότερα, σε συμμόρφωση με την απόφαση αυτή, η Διοίκηση, επιλαμβανόμενη του αιτήματος, οφείλει είτε να αποδεχθεί το αίτημα και να αναχαράξει τις οριογραμμές είτε, εφόσον κρίνει ότι τα υποβληθέντα από τον Γ. Ζ. στοιχεία δεν δικαιολογούν την αναχάραξη, να απορρίψει το αίτημα με νόμιμη και επαρκή αιτιολογία. Περαιτέρω, η Διοίκηση, και αν ακόμη δεχθεί ότι τα προσκομισθέντα από τον Γ. Ζ. στοιχεία δικαιολογούν την αναχάραξη των οριογραμμών, δεν αποκλείεται να τις επανακαθορίσει κατά τρόπο ώστε τα επίμαχα κτίσματα και κατασκευές να εξακολουθούν να εμπίπτουν μεταξύ της, τυχόν, εκ νέου καθορισθείσας οριογραμμής του αιγιαλού και της θάλασσας. Κατά συνέπεια, η ακύρωση από το Συμβούλιο της Επικρατείας της απόρριψης του υποβληθέντος αιτήματος του αιτούντος περί ανακαθορισμού του αιγιαλού δεν κλονίζει αφ' εαυτής την αιτιολογία του προσβαλλομένου πρωτοκόλλου ως προς το ζήτημα ότι τα κτίσματα αυτά εμπίπτουν πράγματι εντός της ζώνης του αιγιαλού και, συνεπώς, δεν συντρέχει λόγος ακύρωσής του. Ενόσω, όμως, η Διοίκηση δεν εκδίδει νέα πράξη επί του εκκρεμούς αιτήματος του Γ. Ζ., όπως υποχρεούται σε συμμόρφωση με την ως άνω ακυρωτική απόφαση του Δικαστηρίου, η εκτέλεση του προσβληθέντος πρωτοκόλλου από τη Διοίκηση δεν είναι δυνατόν να χωρήσει νομίμως, αφού η υλοποίησή του θα καθιστούσε περιττή τη συμμόρφωση της Διοικήσεως προς την ως άνω ακυρωτική απόφαση, η οποία αποτελεί, εν τούτοις, συνταγματική (άρθρο 95 παρ. 5 Συντ.) και νόμιμη (άρθρα 50 παρ. 1, 3 και 4 του π.δ. 18/1989 και 1 και 2 του ν. 3068/2002, Α' 274) υποχρέωσή της. Ενόψει τούτου, το Δικαστήριο, έχοντας σχετικώς δικαιοδοσία και κατά μερική αποδοχή της αιτήσεως, πρέπει να διατάξει την αναστολή

εφαρμογής του προσβαλλομένου πρωτοκόλλου από τη Διοίκηση μέχρι να εκδοθεί η πράξη της με την οποία αυτή, σε συμμόρφωση με την 3860/2006 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, είτε θα κάνει δεκτό το αίτημα του Γ. Ζ. και θα αναχαράξει την οριογραμμή του αιγιαλού κατά τρόπο ώστε να μην περιλαμβάνονται σ' αυτόν τα επίμαχα κτίσματα και κατασκευές, οπότε θα πρέπει να ανακαλέσει το προσβαλλόμενο πρωτόκολλο ενημερώνοντας, παραλλήλως, την αρμόδια για την εφαρμογή της νομοθεσίας περί αυθαιρέτων κατασκευών πολεοδομική αρχή για την ύπαρξη των εν λόγω κτισμάτων, είτε θα απορρίψει αιτιολογημένως το αίτημα ή θα το κάνει, μεν, δεκτό, αλλά κατά τρόπο ώστε οι ως άνω κατασκευές και τα κτίσματα να παραμένουν εντός αιγιαλού, οπότε θα πρέπει να προχωρήσει στην εφαρμογή του προσβαλλομένου πρωτοκόλλου.

13. Επειδή, λόγω της εν μέρει αποδοχής της αιτήσεως, η δικαστική δαπάνη πρέπει να συμψηφιστεί μεταξύ των διαδίκων.